

ПАНЧЕНКО

Марія Олександрівна
mary1@ukr.net

УДК 330.341.1:005.3

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
ПІДПРИЄМСТВА

ЦИГУЛЬОВА

Олена Олегівна
lena13thusyluva@gmail.comINFLUENCE THE INNOVATIONS ON
COMPETITIVENESS OF ENTERPRISEк.е.н., доцент, Одеський
національний політехнічний
університетстудент, Одеський національний
політехнічний університет

Стаття присвячена питанням підвищення конкурентоспроможності під впливом впровадження інновацій в діяльність підприємств; розглянуті головні фактори впливу на конкурентоспроможність підприємства, результати державних статистичних спостережень за інноваційною діяльністю підприємств в Україні; наглядно представлені та описані проблеми росту конкурентоспроможності підприємства на основі інновацій.

* * *

Статья посвящена вопросам повышения конкурентоспособности под воздействием внедрения инноваций в деятельность предприятий; рассмотрены главные факторы влияния на конкурентоспособность предприятия, результаты государственных статистических наблюдений за инновационной деятельностью предприятий в Украине; наглядно представлены и описаны проблемы роста конкурентоспособности предприятия на основе инноваций.

* * *

The article is devoted the questions of increase the competitiveness under act of introduction the innovations in activity of enterprises. A modern market puts the terms in connection with the increase of competition with the purpose of the use innovation, increase the innovative activity. For any enterprise it is important to have firmness at the market and own advantages before the competitors, and for this reason it is forced to search the new systems for organization of the business.

A purpose is a ground of theoretical positions and development of methodical recommendations on the increase the competitiveness of enterprises on the basis of innovations.

The basic results of the state statistical looking were resulted after innovative activity the enterprises in Ukraine. Creation, introduction and distribution of new products, services, technological processes, become the key factors of growth of production, employment the population, investments, value of external trade, improvement the quality of products, economy the labour and financial charges, improvement the organization production and increase of his efficiency volumes. The terms of forming the system development of innovations are selected on enterprises: selection of skilled shots, study of the newest developments, defence of own developments, patent cleanness of products, estimation of cost of immaterial assets, trial marketing. It follows to activate innovative activity of enterprises on macro- and microlevels: the first foresees organizational, financial and legal support the such activity, second – stimulation of innovative and activity mon-management of enterprises.

A necessity the increase of competitiveness of the Ukrainian commodities is in the world market, the increase of particle of hi-tech products in the general volume of export requires appearance of new innovations and strengthening the role of scientific and technical and scientifically productionstructures, oriented to creation the new technological mode in an economy, able to provide dug in the direction of achievement of these aims.

Ключові слова: інновація, управління, фактори впливу, конкурентоспроможність, підприємство

Ключевые слова: инновация, управление, факторы влияния, конкурентоспособность, предприятие

Keywords: innovation, management, factors of influence, competitiveness, enterprise

ВСТУП

Проблема підвищення конкурентоспроможності визнається однією з найважливіших в теорії і практиці економічної науки. На сьогоднішній день розвиток української економіки безпосередньо залежить від конкуренції і впливу інноваційної діяльності на економічне зростання. Зростаюче використання нововведень в широких масштабах пов'язане із збільшенням рівня розвитку економіки [3]. На даний момент будь-яка інтелектуальна праця оплачується дорожче порівняно з іншими видами праці. Сучасний ринок ставить свої умови у зв'язку із збільшенням конкуренції з метою використання нововведень, інновацій, збільшення інноваційної активності. Для будь-якого підприємства важливо мати стійкість на ринку і володіти перевагами перед своїми конкурентами, і саме тому воно вимушене шукати нові системи для організації свого бізнесу. Одним з чинників, здатних підвищити

конкурентоспроможність будь-якого підприємства, є активне використання інноваційних технологій виробництва, що спричинить становлення науково-технічної, виробничої, фінансової, соціальної діяльності в умовах сталого розвитку ринку.

Впливу інноваційної діяльності на конкурентоспроможність підприємств присвячено праці М.Е. Портера, М. Сторпера, Л.В. Балабанової, Р. А. Фатхудинова та ін.. Їхні наукові розробки становлять базу для подальших досліджень зазначеної тематики.

Науково-теоретична та практична значущість цієї проблеми зумовлюють актуальність пропонованого дослідження.

МЕТА РОБОТИ

Метою статті є обґрунтування теоретичних положень і розробка методичних рекомендацій по підвищенню конкурентоспроможності підприємств на основі інновацій.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою статті є наукові праці, матеріали періодичних видань. При проведенні дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення в рамках системного підходу.

РЕЗУЛЬТАТИ

Сучасна інноваційна діяльність компанії виходить далеко за рамки тільки науково-технічної політики, заснованої на розробці і впровадженні нового продукту. Продуктові інновації були і залишаються важливим стратегічним чинником розвитку, проте все частіше за компанію в процесі конкурентних дій використовують

цілий комплекс нововведень, що зачіпає всі сфери і області управління [2]. Впровадження нових маркетингових заходів, реструктуризація компаній, перехід до нових типів і методів управління так само стають стратегічними цілями компанії. Причому найбільш ефективна інноваційна політика будується на паралельному впровадженні різних типів нововведень. Таким чином, інновацію (нововведення) можна трактувати як упроваджене нововведення, що забезпечує якісне зростання ефективності процесів або продукції, що потребується ринком [2]. Відповідно до такого визначення можна виділити основні напрями дії інновацій на конкурентоспроможність підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Вплив інновацій на конкурентоспроможність підприємства

Вплив інновацій	Вплив на конкурентоспроможність підприємства
1. Соціально-економічні	Оптимізація використання ресурсів(наприклад фінансових – для підвищення порівняльних і конкурентних переваг)
2. Управлінські	Реалізація творчих ідей з метою розробки і створення нових методів і форм управління. У зв'язку з цим виникає перевлаштування системи управління, що приводить до прибутку і конкурентоспроможності
3. Технічні	Використання нової техніки для зменшення витрат
4. Соціальні	Поліпшення умов праці, проведення тренінгів і різних заходів для підвищення мотивації співробітників. Якість робочої сили визначає здатність економічного суб'єкта здійснювати власні науко- дослідницькі і дослідно-конструкторські роботи (НІОКР) або копіювати нові продукти у інших фірм
5. Продуктові	Поліпшення споживчих властивостей товару і підвищення конкурентних переваг
6. Процесні	Перетворення, що вносяться до процесів, що проходять на підприємстві, приведуть до зниження витрат, вартості, підвищення якості, порівняльних і конкурентних переваг
7. Алокаційні	Реорганізація підприємства, направлена на підвищення конкурентоспроможності

Інновації, що впроваджуються на підприємствах, направлені на наступні економічні, фінансові і виробничі аспекти діяльності:

- заміну знятої з виробництва продукції;
- розширення асортименту продукції;
- збереження традиційних ринків збуту;
- створення нових ринків збуту;
- скорочення витрат на заробітну плату;
- скорочення матеріальних витрат;
- скорочення енерговитрат;
- забезпечення відповідності сучасним стандартам;
- поліпшення якості продукції;
- зниження забруднення навколишнього середовища;

- підвищення гнучкості виробництва [1].

Основні узагальнені показники інноваційної діяльності українських підприємств наступні:

- частка підприємств, що займалися інноваціями;
- частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової;
- частка підприємств, впровадивших інновації;
- кількість впроваджених нових технологічних процесів;
- кількість впроваджених маловідхідних і ресурсозберігаючих процесів;
- кількість найменувань освоєних інноваційних видів продукції;
- кількість найменувань нового вигляду техніки;
- загальна сума витрат на інновації, зокрема за джерелами фінансування (за рахунок власних засобів;

державного бюджету; засобів іноземних інвесторів, інших джерел) і напрямами: дослідження і розробка (зокрема внутрішні і зовнішні); придбання нових технологій; підготовка виробництва для впровадження інновацій;

- придбання машин і устаткування, пов'язаних з впровадженням інновацій;
- інші витрати.

У табл. 2 приведені основні результати державних статистичних спостережень за інноваційною діяльністю підприємств в Україні за 2013-17 рр. [4].

Не дивлячись на зростання динаміки кількості впроваджених нових технологічних процесів, частка вітчизняних промислових підприємств, які впроваджували інновації протягом 2013-17 рр. практично залишалася постійною. Істотно зменшилася загальна сума витрат підприємств на дослідження і розробки інноваційної продукції. Така динаміка служить індикатором при оцінці конкурентоспроможності вітчизняного виробництва і вимагає розробки і реалізації на різних рівнях активної політики стимулювання науково-технічних робіт, направлених на розробку інновацій і їх впровадження у виробництво.

Економічний розвиток має супроводжуватися стабільним підвищенням конкурентоспроможності промислової продукції. Підґрунтям національної промислової політики повинно стати утвердження України як високотехнологічної держави. Виробництво і виведення на ринок принципово нових товарів і техніки – рушійна сила для розвитку національної економіки.

Таблиця 2

Результати інноваційної діяльності підприємств в Україні за 2013-2017 рр.

Рік	Частка підприємств, що займалися інноваціями, %	Загальна сума витрат	Дослідження та розробки	Придбання інших зовнішніх знань	Підготовка виробництва для впровадження інновацій	Придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	Інші витрати
2013	11,2	6160,0	992,9	159,5	954,7	3489,2	563,7
2014	14,2	10850,9	986,5	328,4	-	7471,1	2064,9
2015	13,0	11994,2	1243,6	421,8	-	7664,8	2664,0
2016	12,8	7949,9	846,7	115,9	-	4974,7	2012,6
2017	13,8	8045,5	996,4	141,6	-	5051,7	1855,8

Створення, впровадження і поширення нових продуктів, послуг, технологічних процесів стають ключовими чинниками зростання обсягів виробництва, зайнятості населення, інвестицій, зовнішньоторговельного обороту, поліпшення якості продукції, економії трудових і матеріальних витрат, удосконалення організації виробництва і підвищення його ефективності. Це зумовлює конкурентоспроможність підприємств і продукції, що випускається ними, на внутрішньому і світовому ринках, покращує соціально-економічну ситуацію [5]. Взаємозв'язок підвищення інноваційної активності та рівня конкурентоспроможності підприємства може вплинути на:

- реалізацію інноваційного потенціалу підприємства;
- впровадження передових підходів до організації виробництва;
- інноваційність продукції та прогресивність технологій;
- розвиток конкурентних переваг;
- загальний рівень конкурентоспроможності підприємства.

Інноваційну діяльність підприємств слід активізувати на макро- та мікрорівні: перший передбачає організаційну, фінансову та правову підтримку такої діяльності, другий – стимулювання інноваційної й активності топ-менеджментом підприємств. Отже, ефективність застосування методів управління інноваційним потенціалом підприємства пов'язана з організаційно-економічними умовами його діяльності. Інновації, які призводять до зниження витрат виробництва, є основним критерієм, що визначає ефективність виробничої діяльності. Досягнення максимальної ефективності ґрунтується на впровадженні механізму інноваційної діяльності. Мається на увазі прагнення підприємства до такого співвідношення, коли індекс зростання цін готової продукції випереджає індекс зростання цін на споживані ресурси. У результаті підвищується коефіцієнт доданої вартості в ціні продукту.

Інноваційні можливості підприємства великою мірою залежать від інноваційної політики держави. Необхідність визначення пріоритетних напрямів розвитку, формування інфраструктури для інноваційної діяльності, координація взаємодії державного й приватного сек-

торів, розроблення нових і перегляд чинних законодавчих актів, що сприяють активізації інноваційного процесу, – все це потребує державних гарантій, фінансування, організаційної та інформаційної допомоги.

ВИСНОВКИ

Необхідність підвищення конкурентоспроможності українських товарів на світовому ринку, збільшення частки високотехнологічної продукції в загальному об'ємі експорту вимагає появи нових інновацій і посилення ролі науково-технічних і науково-виробничих структур, орієнтованих на створення нового технологічного устрою в економіці, здатного забезпечити прорив у напрямі досягнення цих цілей.

Список використаних джерел

1. Шувалов В.Н. Влияние инновационной активности на повышение конкурентоспособности предприятия. Российское предпринимательство. 2004. Том 5. № 10. С. 28-31.
2. Сайбель Н.Ю., Симакова Е.И. Влияние инновационных технологий на конкурентоспособность фирмы. Молодой ученый. 2016. № 30. С. 264-267.
3. Гаврилов С., Рылов М., Страшко В., Шмакова И. Инновационный потенциал ускоренного развития страны. Экономист. 2004. № 4. С. 59-68.
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Гайдук Л.А. Інновації як фактор забезпечення конкурентоспроможності підприємств України. Наукові праці НДФІ. 2014. № 1 (66). С. 22-28.

References

1. Shuvalov V.N. Influence of innovative activity on the increase of competitiveness of enterprise. Russian enterprise, 2004. Vol. 5. № 10. pp. 28-31 (in Russian)
2. Saybel N.Yu., Simakova E.I. Influence innovative technologies on the competitiveness of company. Young scientist. 2016. № 30. pp. 264-267 (in Russian)
3. Havrilov S., Rylov M., Strashko V., Shmakova I. Innovative potential of speed-up development of country. Economist, 2004. № 4. pp. 59-68 (in Russian)
4. Official site of the Statutory broker of statistics of Ukraine. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian)
5. Hayduk L.A. Innovations as factor of providing the competitiveness of enterprises of Ukraine. Scientific labours of NDFI. 2014. № 1 (66). pp. 22-28 (in Ukrainian)